

familiei. Astfel, dintr-un document adresat de solul polon Drożyński hatmanului Poloniei Jan Zamojski, la 24 februarie 1594, în care relatează convorbirea avută cu Aron Vodă, reiese că sora lui Petru Aron (soția lui Orzechowski) își ajută fratele servindu-i drept tălmăci:

«Od hospodara wołoskiego iestem dosic luzznie przyięty. Pytał mie: mam li z nim co mowic *in secreto*? Wział mię na pokoi, tam sami dway, trzecia pani Orzechowska, siostra iego, tłumaczyła»¹.

Folosirea limbii polone la curtea moldovenească în a doua jumătate a secolului al XVI-lea este favorizată și de prezența aproape permanentă pe lângă domnie a unor înalți slujitori polonezi, militari sau nobili, care fie că erau în slujba domnilor moldoveni, fie că veneau în misiuni, sau erau în trecere spre Poarta Otomană².

Nu ne sînt cunoscute numele persoanelor care îndeplineau funcția de pisari de polonă, ceea ce îngreunează munca de grupare a documentelor. Din însemnările rămase cunoaștem numai pe Teodor Rudiński, care semnează la 11 martie 1610 pe un document de limbă ucraineană cu elemente polone și scris cu caractere latine³ și pe Iwitsult logofet, care scrie și semnează la 13 iunie 1613 o scrisoare în limba polonă⁴. În afară de dieci, întîlnim unele nume de secretari domnești de origine polonă, cum ar fi secretarul lui Ieremia Movilă, Lacki⁵, sau Stanislaw Czański, în serviciul aceluiași domn⁶.

Personalitatea cea mai marcantă pentru relațiile culturale româno-polone din această perioadă este Luca (Lupu) Stroici⁷. El este cunoscut la curtea

¹ «Am fost primit destul de rece de domnul Moldovei. M-a luat în cămările domnești și acolo (am rămas) noi doi și cu doamna Orzechowska, sora lui, care traducea» (Hurm. Supl. II, vol. I, p. 327).

² P. P. Panaitescu, *Călători poloni în țările române*, București, 1930, p. 3–5; Dinu C. Giurescu, *Ion Vodă cel Viteaz*, București, 1963, p. 33; M. Costin, *Letopiseșul*, p. 45, 54; Hurm. Supl. II, vol. I, p. 441, vol. II, p. 102 ș.a.

³ Hurm. Supl. II, vol. II, p. 357.

⁴ *Ibidem*, p. 375. Este de presupus că pe originalele documentelor se mai află și alte nume care nu au fost menționate în edițiile existente.

⁵ Cf. P. P. Panaitescu, *Istoria lui Mihai Viteazul*, p. 91.

⁶ Hurm. Supl. II, vol. I, p. 593. Funcția aceasta de secretar la scaunul Moldovei era unanim cunoscută și solicitată de nobilii polonezi poate pentru rentabilitatea ei. Deducem aceasta și dintr-o scrisoare în care Ieremia Movilă se scuză față de J. Zamojski că nu poate să primească în serviciul său pe un oarecare Szymkowicz, recomandat de dînsul, deoarece țara este infometată și nu poate să plătească atît cît cere candidatul. Hurm. Supl. II, vol. II, p. 321–322.

⁷ Iorga îl consideră descendent din familia Stravici, atestată în documentele secolului al XV-lea (*Istoria literaturii religioase a românilor pînă la 1688*, p. CXIII). Era un om cult, studiase în străinătate împreună cu Ieremia Movilă. B. P. Hasdeu afirmă în *Luca Stroici părintele filologiei latino-române* (București, 1864): «El fu crescut în școalele Germaniei, în țara nemțească, împreună cu Ieremia Movilă» (p. 5–6). Cunoștea greaca, latina, germana, italiana, polona și slavona. Datorită acestor calități a fost făcut mare logofăt de către Despot Vodă în 1562, deși era încă tînăr («Nu putea avea atunci nici 30 ani» — Hasdeu, *op. cit.*, p. 6).

După căderea lui Despot și întoarcerea Lăpușnenilor la domnie, Luca Stroici este înlăturat din funcția de mare logofăt. Ia parte la complotul pentru înscăunarea lui Ion Vodă, dar noul domn are rezerve chiar și față de susținătorii lui și nu-l repune în funcție. Abia Iancu Sasul, conștient de valoarea de poliglot a lui Stroici, îl numește din nou mare logofăt al Moldovei, dregătorie pe care o deține și sub Petru Șchiopul, în a doua sa domnie.

În 1591, o dată cu venirea lui Aron Vodă la tronul Moldovei, Luca Stroici împreună cu frații Movelești și cu alți boieri, fuge în Polonia, unde se bucură de ocrotirea lui Jan Zamojski. În 1593 lui Ieremia Movilă și Luca Stroici li se recunosc la seimul din Varșovia indigenatul și prerogativele de nobili poloni (Niesiecki, *Herbarz Polski*, Lipsk, 1839–1846, vol. 8, p. 536), prin actul semnat de Sigismund al III-lea (Hurm. Supl. II, vol. I, p. 325–326).

În 1595 cînd Ieremia Movilă devine domn în Moldova, Stroici recapătă dregătoria de mare logofăt, fiind foarte bine apreciat de către domnitor, după cum reiese dintr-o scrisoare a